

یکشنبه ۱۶ مهر ۱۴۰۲ - ۲۲ ربيع الاول ۱۴۴۵ - ۱۸ اکتبر ۲۰۲۳ - سال بیست و دوم - شماره ۶۹۸

اختلافات با تروئیکای اروپایی ادامه دارد هشدار درباره غروب برجام

گروه دیپلماسی - هدیه گل محمدی: وضعیت برجام باتوجه به بسازی تروئیکای

اروپایی، خوب نیست، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا اعلام کرد که اعضای برجام درباره تصمیم اخیر تروئیکای اروپایی برای عدم رفع تحریم‌های موشکی علیه ایران - که باید در چارچوب بندهای غروب آفتاب برجام در تاریخ ۱۸ اکتبر ۲۰۲۳ برداشته شود - دیدگاه‌های متفاوتی دارند و این مساله حل نشده است. برخی معتقدند که اروپا دنبال «اسنپ‌بک» (بازگشت خودکار تحریم‌های سازمان ملل موسوم به «مکانیسم ماشه») نیستند اما این رفتار مسیر ماشه در شورای امنیت را هموار می‌کند.

فشار و تلاش برای حفظ کانال دیپلماسی «جوسپ بورل» در بیانیه‌ای که در تارنمای اتحادیه اروپا منتشر شد، اعلام کرد که در پی نامه مورخ ۱۴ سپتامبر (۲۳ شهریور) از سوی سه کشور بریتانیا، فرانسه و آلمان «با همه شرکت کنندگان برجام درباره مسیر پیش رو رایزنی کرد، پس از انجام این رایزنی‌ها، متذکر می‌شوم که تا امروز، با توجه به دیدگاه‌های

مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا

افزود: «من کاملا به ادامه همه تلاش‌های ممکن برای از سرگیری اجرای کامل برجام، موضوعی که در رایزنی‌ها نیز مورد بحث قرار گرفت، متعهد هستم». بورل تأکید کرد که مطابق درخواست درباره پایبند نبودن جمهوری اسلامی ایران به تعهداتش در چارچوب برجام را ثبت کرده و مسئله را به کمیسیون مشترک ارجاع داده‌اند.» بیانیه فوق می‌افزاید که وزیران خارجه این سه کشور مشارکت‌کننده در توافق برجام می‌گویند که جمهوری اسلامی ایران از سال ۲۰۱۹ به تعهداتش در چارچوب برجام پایبند نبوده است و «معتقدند که این موضوع از طریق سازوکار حل اختلاف برجام

بورل ۲۳ شهریور طی بیانیه‌ای از دریافت نامه سه کشور اروپایی عضو برجام خبر داد و نوشت: امروز نامه‌ای را از وزرای امور خارجه فرانسه، آلمان و بریتانیا در رابطه با اجرای برنامه جامع اقدام مشترک (برجام) دریافت کردم.

وی با اشاره به ادعاهای مطرح شده از سوی سه کشور اروپایی درباره عدم پایبندی ایران به تعهدات برجامی، افزود: آنها اشاره کردند که تگرانی‌های خود را مبنی بر عدم پایبندی ایران

(۸ می ۲۰۱۸) بازگردانده شد.

جمهوری اسلامی ایران در سال ۲۰۱۸ سازوکار حل اختلاف را در چارچوب کمیسیون مشترک برجام در سطح وزیران امور خارجه اعضای باقی‌مانده در این توافق فعال کرد. در نتیجه این نشست، طرف‌های عضو برجام با صدور بیانیه‌ای، ۱۱ تعهد را برای جبران خسارت‌های اقتصادی ناشی از اقدام یکجانبه آمریکا مطرح کردند.

اما اجرای نامتوازن این توافق از یک طرف و فشارهای ناشی از اعمال و تشدید تحریم‌های یکجانبه آمریکا از طرف دیگر، باعث شد تا یکسال پس از خروج آمریکا از برجام، در نهایت در تاریخ ۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۸ (۸ می ۲۰۱۹) شورای‌عالی امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران تصمیماتی در راستای متوقف کردن گام به گام اجرای اقدامات داوطلبانه تعهدات هسته‌ای با اعطای فرصت‌های ۶۰ روزه به دیپلماسی، اتخاذ کند.

ایران تا یک سال پس از خروج آمریکا از برجام به تمامی تعهداتش ذیل این توافق عمل کرد تا به کشورهای اروپایی که وعده می‌دادند آثار خروج واشنگتن از توافق‌ا را جبران می‌کنند، فرصت دهد تا برای تحقق این وعده تلاش کنند. اما با توجه به اینکه کشورهای اروپایی به وعده‌هایشان عمل نکرده‌اند، ایران نیز در چند گام تعهداتش ذیل برجام را کاهش دادوزارت خارجه شورمران بیشتر با صدور بیانیه‌ای نسبت به تصمیم اخیر تروئیکا و «اقدامات تنش زایی که مدیریت روابطی که مابین را پیچیده و بر روند همکاری‌ها از جمله در مذاکرات رفع تحریم‌ها اثر منفی خواهد گذاشت» هشدار داد.

مطابق مفاد قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت برای ایران ملل متحد که حدود هشت سال پیش برای تأیید برجام صادر شد، محدودیت‌های اعمال‌شده این سازمان درخصوص فعالیت‌های

مربوط به موشک‌های بالیستیک ایران اکتبر ۲۰۲۳ منقضی خواهد شد؛ بنابراین اقدام کشورهای اروپایی در خصوص حفظ تحریم‌های موشکی (حتی بدون کلید زدن مکانیسم ماشه) نقض قطعنامه ۲۲۳۱ است و به معنای تداوم سیاست کشورهای غربی در حفظ فشار بر ایران از طریق برجام تلقی می‌شود.

واکنش گام به گام تهران

وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران پیش‌تر طی بیانیه‌ای در واکنش به تروئیکای اروپایی و اتحادیه اروپا مبنی بر حفظ تحریم‌های موشکی اعلام کرد: تهران، عیب و نقض اجرا کرد و این مساله در ۱۶ گزارش اژانس بین‌المللی انرژی مورد تأیید قرار گرفت. اما پس از ورود دونالد ترامپ به کاخ سفید، تحریم‌هایی که به واسطه برجام رفع شده بود، با تصمیم یکجانبه وی برای خروج از این توافق در ۱۸ اردیبهشت۱۳۹۷

جت‌های جنگنده و کشتی‌های جنگی را به منطقه اعزام کرده است. (وزارت دفاع آمریکا) اینسایدر، بنیگسون (وزارت دفاع آمریکا) برای آنچه «تقویت قدرت آتش و ابزارهای بازدارندگی» عنوان می‌کند، مجموعه‌ای از

قرقیزستان و قزاقستان دنبال تقویت روابط با ایران

«ویکتوریو پانفلووا» در نزائوسمایا گازتا می‌نویسد که روسای جمهوری کشورهای آسیای مرکزی در هفتاد و هشتمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک گزارش‌هایی ارائه کردند. به عنوان مثال، سیدیر چاروف، رهبر قرقیزستان، مبادله بدهی خارجی قرقیزستان را با پروژه‌های «سبز» در اقتصاد این کشور پیشنهاد کرد. قاسم ژومارت توکایف، رئیس جمهوری قزاقستان، از کشورهای عضو این سازمان خواست تا متحد شوند و به طور مشترک با چالش‌های جهانی که به دلیل تحولات ژئوپلیتیک تشدید یافته است، مقابله کنند. اجلاس سران جهان همچنین به بنتر مناسبی برای برگزاری نشست‌های دوجانبه تبدیل شد که طی آن، موضوعات گسترش همکاری‌ها میان کشورها مورد بحث و بررسی قرار گرفت. به گفته استانیسلاو پریچین، ممبر ارشد مرکز مطالعات ست در شورای در حال JMEMO RAS، نشست مجمع عمومی سازمان ملل متحد یک قالب نسبتاً راحت است که در آن، می‌توان مجموعه‌ای کامل از جلسات دو جانبه را در مورد موضوعات مهم توسعه دو جانبه برگزار کرد. نکته قابل توجه این است که رئیس جمهوری قرقیزستان و رئیس جمهوری قزاقستان به طور فعال، از موضوع اهداف توسعه پایدار استفاده کردند. قرقیزستان و قزاقستان در این زمینه گام‌های فعالی برای ارتقاء رتبه بندی و ایجاد شرایط برای مبارزه با فقر برمی‌دارند. وی همچنین با توجه به دیدارهای دوجانبه خاطر نشان

تغییر لحن باکو درباره تهران

آذربایجان که به نظر می‌رسید از قبل دنبال چنین فرصتی است، سفارت خود را در تهران تعطیل کرد و تنها کنسولگری در تبریز به فعالیت خود ادامه داد. علاوه بر این جمهوری آذربایجان و به ویژه شخص «الهام علی‌اف» رئیس‌جمهور این کشور پس از آن تلاش کردند تا اتهاماتی و ادعاهایی را علیه ایران مطرح کنند. در این مدت گفت‌وگوها میان مقامات دو کشور در سطوح مختلف برقرار بوده و روابط دو جانبه مورد بحث و تبادل‌نظر قرار داشت، تا این که تقریباً از یک ماه قبل این روابط و رایزنی‌ها به شکل رسمی‌تر و در سطوح عالی‌تر انجام

شد. در همین راستا «حسین امیرعبداللهیان» وزیر امور خارجه ایران در ادامه دیدارهای جمع‌انگیز خود در حاشیه اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نیویورک، با «جیحون بایراموف» وزیر خارجه جمهوری آذربایجان دیدار و گفت‌وگو کرد. در خلال این گفت‌وگوها به نظر می‌رسد جمهوری اسلامی ایران در نحوه اعلام مواضع خود تغییر تاکتیک داده و صریح‌تر شده است. تقریباً از ۱۰ هفته قبل که جمهوری آذربایجان با یک حمله کمتر از ۲۴ ساعته و با ادعای انجام عملیات ضدتروریستی، توانست بر کل منطقه قریب‌اب مسلط شده و به طور کامل آن را تصرف کند. ایران از طریق مقامات رسمی کشور بر اعلام مواضع خود مبنی بر تغییر ناپذیری مرزهای ژئوپلیتیکی تأکید کرد تا با این هشدار باکو و هم پیمانان او بداندن که ایران از منافع خود و حاکمیت ارضائی کوتاه نخواهد آمد و اجازه نمی‌دهد تا برخی طرف‌ها به هدف خود برای تغییر مرزهای ژئوپلیتیکی دست یابند.

دیپلماسی

استراتژیک

هوش مصنوعی و جنگ‌های آینده

اخبار الخلیج در گزارشی نوشت؛ چه بسا کمتر از یک دهه دیگر بیشتر تسلیحاتی که در حال حاضر وجود دارند بی ارزش شوند. اکنون ایالات متحده آمریکا و سایر کشورهای بزرگ استفاده از هوش مصنوعی در مقیاس گسترده در دقیق‌ترین، مؤثرترین و قدرتمندترین عملیات نظامی خود را آغاز کرده‌اند. حتی اسرائیل که در رقابت با زمان است تا برتری خود را در این زمینه ثبت کند، افشا کرد که در حملات اخیر خود به غزه از هواپیماهای شناساگریز که دارای قابلیت‌های ویژه هستند استفاده کرده است تا محل اختفای رهبران جهاد اسلامی را بیابد و ترور آنها را تضمین کند. پیشرفته‌ترین کشور در زمینه استفاده از هوش مصنوعی در جنگ‌ها همان طرفی است که شکل و ماهیت نظام بین‌المللی و حتی آینده جهان را برای دهه‌های بعدی تعیین خواهد کرد. این طرف از سیستمی برخوردار است که می‌تواند سرنوشت این جنگ‌ها را با کمترین خسارت انسانی تعیین کند. میان بیشتر کشورهای جهان در زمینه تسلیحاتی و تکنولوژی جنگی شکاف گسترده‌ای وجود دارد؛ بنابراین این شکاف چه اندازه خواهد بود زمانی که اسلحه‌ها به جهان علمی –تخیلی نزدیک‌تر شود؟

هواپیماهای نسل چهارم و حتی نسل پنجم همراه با ده‌ها هزار تانک و توپ

بی‌ارزش خواهند شد و تسلیحاتی که انسان‌ها به صورت مستقیم از آنها استفاده

نمی‌کنند، سبطره خواهند داشت. چه بسا مهم‌ترین پرسش در این‌جا این است

که ما در موضوع هوش مصنوعی و چگونگی استفاده از آن در ابعاد نظامی کجا

قرار داریم؟

به گزارش دیپلماسی ایرانی، اخبار الخلیج در ادامه می‌نویسد ؛ در زمانی که کشورهای پیشرفته به ویژه آمریکا در حال انجام هپش گفته شده در بالا هستند در حالی که تعدادی از کشورهای عربی در اثر بحران‌های داخلی از هم پاشیده‌اند و برخی دیگر نیز در زمره کشورهای ورشکسته قرار دارند، پیش‌بینی‌ها در این زمینه تاریک و مبهم است. ممکن است در میان کشورهای ثروتمند ما به ویژه کشورهای حاشیه خلیج فارس فرصت دست‌یابی به بلیط برای ورود به این جهان جدید وجود داشته باشد؛ اما ما باید همچنین این مسئله را مد نظر قرار دهیم که فرصت‌های تولید انواع جدید انرژی با توسعه هوش مصنوعی بیشتر از گذشته است. از این رو باید رنگ هشدار را به صدا دربیابوریم تا کشورهای ثروتمند ما از ثروت خود استفاده کنند و پیشرفت کنند و به کشورهای عربی برادر خود کمک کنند. در این صورت ممکن است نیاز به گسترش دایره پرسش باشد: آیا عرب‌ها صلاحیت ورود به جنگ‌های آینده را دارند؟ و پرسش دیگری که همراه آن است: آیا عرب‌ها صلاحیت ورود به دوران هوش مصنوعی را دارند؟

در پرتو واقعیت‌های کنونی این کار احتمالاً دشوار است؛ بنابراین چه باید کرد؟ آیا تسلیم منطق غفب نشینی و عدم همراهی با این تحول علمی شوم و باقی ماندن در این بخش تاریک تمدن بشری را بپذیریم؟

پرسش‌های مطرح شده بیشتر متوجه نخبگانی است که می‌توانند از هوش خود برای پیدا کردن وسیله‌ی نجات استفاده کنند. امید خود را از دست نخواهیم داد؛ چرا که امت عربی از هوش طبیعی بی‌بهره نیست و مهم این است که فورا آغاز کنیم تا بخشی از آینده باشیم.

رویداد

انتقاد ایران از سیاست مهاجرتی آمریکا

گروه دیپلماسی: نمایندگی ایران در سازمان ملل در نیویورک در پیامی با اشاره به سیاست‌های مهاجرتی آمریکا نوشت: «وضعیت اسفبار مهاجرتی که در جست‌وجوی یک زندگی بهتر به بیشتر به ایالات متحده می‌آیند، گواهی وحشتناکی است بر یک سیستم ورشکسته که کرامت انسانی را راج نمی‌نهد. خانواده‌هایی که از هم پاشیده شده‌اند، زندگی‌ها از هم می‌پاشد و امیدها خاموش می‌شوند، وضعیت کنونی سیاست‌های مهاجرتی توهمین به شبریت است.»

واکنش دستگاه دیپلماسی به جایزه صلح نوبل

«حسین امیر عبداللهیان» در واکنش به اقدام سیاسی کمیته صلح نوبل در اعطای جایزه به یکی از شهروندان ایرانی، در صفحه اجتماعی ایکس نوشت: «لایق‌ترین نماد صلح جهانی، سردار فداکاری بود که دو دهه با تروررسم و خشن‌ترین جنایتکاران مبارزه کرد و امنیت منطقه و جهان را تضمین کرد. حضور دهه‌میلیونی مردم در تشییع شهید حاج قاسم سلیمانی در ایران و عراق و همدلی جهانیان، باشکوه‌ترین و ماندگارترین اعطای جایزه صلح در تاریخ بود.»

بر اساس این گزارش همچنین ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران جمعه شب در واکنش به اقدام سیاسی کمیته صلح نوبل در اعطای جایزه به یکی از شهروندان ایرانی اعلام کرد: جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از بنیانگذاران سازمان ملل متحد همواره بر تحقّق عینی صلح در سطوح منطقه‌ای و جهانی تأکید داشته و همواره بر تقویت فرهنگ صلح اهتمام داشته است؛ اما هیچ گاه نمی‌خواهد از صلح و تحقق آن سوء استفاده شود. حال شاهد آن هستیم که کمیته صلح نوبل، اقدام به اعطای جایزه صلح به شخصی کرده که به دلیل نقض مکرر قوانین و ارتکاب اعمال مجرمانه محکوم شده است. ما این اقدام را حرکتی مغرضانه و سیاسی کاری دانسته و محکوم می‌کنیم.

وی افزود: اقدام کمیته صلح نوبل، تحرکی سیاسی در راستای سیاست مداخله‌جویانه و ضد ایرانی برخی دولت‌های اروپایی از جمله دولت مقر کمیته نوبل بوده که نشان‌دهنده انحراف مایوس‌کننده آن از اهداف اولیه آن و بهره‌برداری ابزاری از کمیته صلح است.

سخنگوی وزارت امور خارجه تصریح کرد: در بیانیه این کمیته ادعاهای نادرست و خلاف واقعی در مورد تحولات ایران مطرح شده است که حکایت از رویکرد برخی دولت‌های اروپایی برای جعل اخبار و تولید روایت‌های مغشوش و انحرافی در مورد تحولات داخلی ایران است.

وی خاطر نشان کرد: ملت ایران طی بیش از چهار دهه شاهد فشارهای سیاسی و اقتصادی از جمله تروریسم اقتصادی و غیر انسانی برخی کشورهای غربی علیه خود بوده و این در حالی است که مدعیان حقوق بشر هیچگاه جرأت محکوم کردن این جنایات بسا ادای احترام به مقاومت بی نظیر مردم ایران در برابر تحریم‌های ظالمانه، ضد بشری و مغایر با تعهدات بین‌المللی غرب را نداشته‌اند. اقدام اخیر کمیته صلح نوبل همچنین دیگر از زنجیره فشار محافل غربی علیه ایران است که نتیجه‌ای جز جزم شدن عزم ملت ایران در پیگیری سیاست مستقلانه خود ندارد و البته این رویکرد نامتعارف و گزینشی هرگز از ادهان آزاداندیشان پاک نخواهد شد.

کنعانی در پایان با تأکید بر آرمان جمهوری اسلامی ایران برای استقرار صلح و عدالت در سراسر جهان در پرتو همکاری موثر و دوستانه میان ملتها و همزیستی مسالمت آمیز، به کمیته صلح نوبل توصیه کرد که به جای ایفای نقش ابزاری در اعمال سیاست‌های مزورانه برخی کشورهای غربی، جایزه صلح نوبل را به اشخاص یا تشکل‌های اعطا کند که صادقانه به دنبال ترویج فرهنگ صلح و عدالت در جهان و میان ملتها هستند.

معر فی کتاب

کش مکش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی

در خاورمیانه (غرب آسیا) و شمال افریقا

محمدحسین واحدی

ابتدا لازم است برای فهم و آشنایی هرچه بهتر با این کتاب، نویسنده و آثار او را خوب شناخت. نویسنده این اثر دکتر حمید احمدی است که به تخصص در مطالعات منطقه ای مشهور است.

او در سال ۱۳۴۶ در شهر مشهد زاده شد. تحصیلات متوسطه را در آنجا و تحصیلات دانشگاهی خود را در رشته علوم سیاسی دانشگاه تهران با مدارک لیسانس و فوق لیسانس اخذ کرد. سپس مقطع دکتری خود را در دانشگاه کارلئون کانادا به اتمام رساند. او در سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۹ در جایگاه مفسر سیاسی و مترجم مسائل خاورمیانه در مطبوعات فعالیت می‌کرد و مسئولیت کرسی خاورمیانه در سرویس امور خارجه روزنامه کیهان را در دست داشت. وی مدیر گروه علمی سیاسی دانشگاه تهران از بهمن ۱۳۷۷ تا فروردین ۱۳۸۱ بوده و هم‌اکنون عضو هیئت علمی و استاد تمام دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، استاد دانشگاه علوم و تحقیقات تهران و کارشناس ارشد مسائل خاورمیانه در مرکز مطالعات استراتژیک خاورمیانه است. اثر جدید او به کشمکش‌ها در خاورمیانه و شمال افریقا می‌پردازد. برای شروع معرفی این کتاب ابتدا بهتر است شناخت کافی از منطقه خاورمیانه داشته باشیم.